

Чи буде ДПА та НМТ у 2024 році

Українська правда. Життя" розпитала в очільниці Українського центру оцінювання якості освіти **Тетяни Вакуленко** деталі проведення НМТ, зокрема:

- якими будуть завдання на НМТ,
- як саме організовуватимуть 4-годинне тестування та якою буде перерва між блоками НМТ,
- як організатори планують боротися із недоброчесністю під час оцінювання,
- чи буде доступною опція тестування мовами нацменшин,
- чого очікувати від ДПА у 4-х, 9-х та 11-х класах.

Тетяна Вакуленко. Фото із її Facebook-сторінки

– Проговоримо основні зміни на НМТ-2024. Перша зміна – збільшується кількість предметів до чотирьох. Чому ухвалили таке рішення?

– Минулого року був дуже великий суспільний запит на проведення оцінювання з історії України, адже історія України – це один з ключових предметів для становлення громадянина України і розвитку нашої нації.

– На НМТ буде три обов'язкові предмети, четвертий – на вибір. Чи може людина скласти тільки три предмети?

– Ні, не може. Національний мультипредметний тест – це цілісний тест, попри те, що він буде складатися з трьох спільних для всіх учасників предметів та одного за вибором учасника. Тому потрібно опрацьовувати завдання з усіх чотирьох предметів.

– До переліку предметів повертається географія.

– Цей предмет був раніше на ЗНО. Його, на жаль, не було минулого року, але цьогоріч ми його повернули. Також додаємо окремий тест з української літератури. Цього тесту як окремого доволі довго не було. Але фахівці в галузі філології одностайні в його необхідності.

– Ви говорили на пресконференції, що демонстраційні варіанти тестів будуть згодом, але у ваших звітах опубліковані тогорічні завдання, на які можна орієнтуватися. Утім, географії та української літератури там немає.

– Ми обов'язково намагатимемося підготувати ці варіанти якнайраніше. А наразі радимо вступникам починати ознайомлюватися з тестами з інших предметів.

– Стосовно завдань із географії та української літератури – вони будуть схожі до завдань попередніх років? Чи все-таки буде відмінність?

– Вони будуть засновані на тих самих програмах, що й тести ЗНО. І ці програми дуже добре відомі всім учням шкіл. Єдине – тестування із цих предметів раніше не проводилося в комп'ютерному форматі. Тому варто зважати на те, що це будуть завдання, продемонстровані на екрані. Я гадаю, що ті вступники, які добре опанували ці навчальні предмети, не матимуть жодних проблем з виконанням завдань на комп'ютері.

– А як щодо завдань з інших предметів?

– Структура тестів жодним чином не змінюється. Завдань відкритого типу з наданням розгорнутої відповіді, тобто власного висловлення або поетапного розв'язування задач з демонстрацією етапів роботи не буде.

– Під час тестування буде перерва. Ми вже з'ясували, що вона точно буде менш ніж 60 хвилин. Скільки орієнтовно часу вона триватиме?

– Перерва триватиме до 20 хвилин. Ми вже маємо 4-годинний тест, плюс потрібно враховувати процедури початку тестування й потенційні повітряні тривоги. Довга перерва вимагала б від вступників надзвичайно тривалого перебування в екзаменаційному центрі.

Ми розуміємо, що ані відпочити повноцінно, ані пообідати за такий короткий час неможливо, однак збільшення тривалості нічого не дасть. Не забуваймо, що учасники НМТ – це часто неповнолітні особи, які інколи змушені будуть проходити тестування в незнайомій частині населеного пункту. Тож ця перерва призначена швидше для того, щоб перемкнутися з одного блоку НМТ до іншого, сходити за потреби у вбиральню, трохи освіжитися.

– Тобто це не повноцінний відпочинок?

– Так, забезпечити повноцінний відпочинок в умовах екзаменаційного центру неможливо, але перерва має бути, наприклад, щоб відвідати вбиральню й не витратити на це час під час виконання тесту.

– Як саме перерва має бути організована? Учасники тестування не виходять за межі центру, залишаються в приміщенні?

– Вони зможуть виходити за межі аудиторії, але ми будемо рекомендувати їм не віддалятися від своїх аудиторій.

– Що вони мають право робити на перерві? А що заборонено?

– Наразі не можу точно сказати. Одразу зазначу, що повертатися до завдань попереднього блоку після перерви буде неможливо. Важливо, що доступ до завдань двох предметів, з якими учасники працюватимуть у першій половині тесту, закриється з початком перерви, а після неї вони вже продовжать працювати із завданнями двох інших предметів.

Тому жодні коригування відповідей після перерви не передбачені.

– За які дії під час перерви абітурієнтам можуть анулювати результати?

– Я ще не готова на це відповісти. Ми такі перерви в межах НМТ раніше не організовували. Маємо продумати всі складники такої роботи.

– Але потенційно – якщо людина використовуватиме телефон?

– Зараз не можу сказати, тому що ми не ухвалили остаточного рішення щодо цього.

ВСТУП-2024

ЩО ПОТРІБНО СКЛАДАТИ?

НМТ

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЛЬТИПРЕДМЕТНИЙ ТЕСТ

КОМП'ЮТЕРНИЙ ОНЛАЙНОВИЙ ТЕСТ
для вступу до закладів вищої освіти
України (на бакалаврські програми)

*(Державну підсумкову атестацію (ДПА) скасовано.
Результати НМТ не враховують як результати ДПА)*

З ЯКИХ ПРЕДМЕТІВ ПРОВОДИТИМЕТЬСЯ ТЕСТУВАННЯ?

Учасники проходять тестування з **трьох** обов'язкових предметів,
а також з **одного** предмета на вибір.

обов'язкові предмети

- українська мова
- математика
- історія України
(період XVI - XXI ст.)

предмет на вибір з переліку

- українська література
- іноземна мова
*англійська, німецька,
французька, іспанська*
- біологія
- фізика
- хімія
- географія

КОЛИ
ПРОХОДИТИМЕ
НМТ?

Передбачено 2 сесії НМТ

ОСНОВНА

ДОДАТКОВА

ТРАВЕНЬ

ЧЕРВЕНЬ

ЛИПЕНЬ

ЯКИМ Є ЧАС
ПРОХОДЖЕННЯ
НМТ?

60 хв українська мова

60 хв математика

перерва

60 хв історія України

60 хв предмет на вибір

Основні зміни на НМТ-2024

– Учасників тестування знову перевірятимуть за допомогою металодетекторів. Їх будуть застосовувати лише на початку – коли діти заходять? Чи й упродовж тестування?

– Це буде виписано в регламенті тимчасового екзаменаційного центру. Наголошую, що учасникам не варто розглядати варіанти списування або використання мобільних телефонів. У 2023-му ми вилучили достатньо багато учасників з тимчасових екзаменаційних центрів, і цього року діятимемо так само в разі виявлення будь-яких порушень.

– Ви заявляли про "безпрецедентний рівень недоброчесності" на НМТ-2023. Чи не сприятиме перерва ще більшому рівню недоброчесності?

– Саме тому ми зупиняємо тестування з перших двох предметів, коли починається перерва, і учасники не зможуть повернутися до попередніх завдань. Тобто учасники не матимуть змоги виправити свої відповіді після перерви.

– Ви також раніше говорили про додаткові безпекові заходи задля дотримання доброчесності. Чи вживатимете додаткових заходів, окрім металодетекторів?

– Ми застосували деякі цифрові рішення і будемо продовжувати їх удосконалювати.

– У минулих роках виникали певні претензії стосовно завдань. Основним наріканням була перевага дітей, яким "пощастило" скласти тестування на пізніших сесіях, адже вони бачили вже викладені в мережі завдання. Чи ви маєте вирішення цієї проблеми?

– Розміщення в загальному доступі деяких тестових завдань відразу після сесії тестування було пов'язане з тим, що окремим учасникам удавалося скористатися мобільним телефоном у порушення правил. Ми будемо якнайретельніше працювати, щоб обмежити таку можливість і запобігти оприлюдненню тестових завдань. Також ми будемо використовувати унікальні тестові форми, тобто учасники наступних сесій не матимуть переваги перед попередніми, адже тестові завдання для них будуть інакшими.

– Тестування мовами національних меншин буде впроваджено вже з цього року? Які мови будуть доступні?

– Так, ми плануємо надавати переклад тестів з історії України, математики, біології, хімії, географії і фізики для тих вступників, які здобували загальну середню освіту мовами національних меншин, зокрема, угорською, польською, румунською, кримськотатарською мовами.

Про те, як саме це буде реалізовано, повідомимо пізніше.

– Тобто у них буде вибір або українською, або іншою мовою?

– Ті здобувачі освіти, які захочуть проходити оцінювання однією із цих мов, звичайно, матимуть на це право.

Водночас зауважу, що вступникам, краще зосередитися на підготовці до проходження тестів українською, адже навчання в закладах вищої освіти відбуватиметься саме українською. Утім, звісно, вибір за самими учасниками.

– А як стосовно російської?

– Ми не будемо перекладати тести мовою агресора.

– На відміну від попереднього року, тепер буде одна зміна тестування.

– Буде одна зміна, тому що тривалість тестування стає довшим.

Відповідно, проводити тестування у дві зміни стане неможливо, адже ми просто не встигнемо в прийнятні терміни розпочати й завершити другу зміну. А ще можуть бути тривоги. Тому плануємо лише одну зміну, і кількість днів для проходження тестування може збільшитися, але на учасників це жодним чином не впливає.

– Якщо тривога триватиме дуже довго, чи існує ймовірність, що тест перенесуть?

– Така ймовірність є, адже, на жаль, у нас повітряні тривоги можуть тривати дуже довго.

Будуть надані детальні рекомендації в регламенті роботи тимчасового екзаменаційного центру. Там буде чітко вказано часові межі, які є прийнятними для продовження тестування. Фахівці тимчасових екзаменаційних центрів ухвалюватимуть відповідні рішення з огляду на рекомендації, а також з огляду на ситуацію в конкретному центрі. Якщо тривога буде занадто тривалою, то, на жаль, учасникам доведеться подавати заяви для участі в додатковій сесії.

– Центри тестування за кордоном – яка кількість буде цього року?

– Про це ще рано говорити, тому що ми не маємо актуальних домовленостей. Будемо контактувати з кожною країною та установою, яка вже з нами працювала. Сподіваємося, що надалі будемо з ними співпрацювати.

– За кордоном на тестуванні працюють українські вчителі?

– В аудиторіях працюють українськомовні педагоги, які здебільшого є громадянами України. Наші діти є українськомовними, тому вони мають дуже добре розуміти процедури тестування, бути поінформованими в такий самий спосіб, як і їхні однолітки в Україні. Саме тому це можуть бути тільки українськомовні особи.

І, звичайно, ми надаємо перевагу педагогам, тому що їм простіше розібратися з тим, як саме варто проводити оцінювання. У багатьох країнах з нами працюють колеги, які раніше працювали над проведенням ЗНО.

– На якому рівні буде встановлений прохідний бал, чи він залишається, як минулого року?

– Це ще потрібно уточнювати. Власне, Міністерство освіти і науки України має затвердити таблицю переведення тестових балів. Це точно не буде такий поріг, як у 2022 році. Фактично, у 2022 порогу не було: достатньо було набрати лише один тестовий бал.

Чи буде поріг на тому ж рівні, що й у 2023 році, ми поінформуємо пізніше.

– Під час НМТ-2023 росіяни здійснювали хакерські атаки на систему. Чи врахували ви цей інцидент у підготовці?

– Так, безперечно, намагаємося зробити все можливе на технічному рівні, щоб зменшити такі ризики. Над цим працює команда українських розробників, адже саме вони були долучені до створення нашої онлайнної платформи. Вони ж шукають технічні рішення для запобігання таким атакам.

– На що, на вашу думку, треба найбільше звертати увагу випускникам при підготовці та складанні тесту?

– Потрібно не втрачати зв'язок із закладом освіти впродовж підготовки до тесту, занурюватися в навчання, бо 4-годинний тест – це велике випробування, і його можна якісно пройти лише якщо мати сформовану навичку навчатися. Тому важливо відвідувати, навіть дистанційно, усі уроки

в школі, щоб навчитися не втрачати зосередженості впродовж доволі довгого часу.

Також дуже хороший механізм – це завчасно ознайомитися з демонстраційними варіантами тестів і з тестами минулих років ЗНО, пройти декілька, щоб зрозуміти, як планувати свій час і на яких завданнях довше зупинятися.

Крім того, важливо стежити за часом. В онлайнній платформі є цифровий годинник, який показує, скільки часу залишилося в кожному блоці тестування. Знаю учасників, які не отримали максимальних результатів через те, що занадто довго працювали з одними завданнями, тож їм не вистачило часу уважно виконати решту.

Також буде правильним під час підготовки до тесту проводити сесії психологічного розвантаження самостійно або з батьками, щоб менше хвилюватися під час тестувань.

– Чи плануєте ви повертатися загалом до пробного оцінювання?

– Ми мріємо про повноцінні тести, пробне зовнішнє незалежне оцінювання. І це все є частиною нашої великої мрії про перемогу.

Наразі це не видається можливим, тому що маємо довгі повітряні тривоги, складну ситуацію з календарем оцінювань, з тим, що потрібно забезпечувати багато сесій оцінювань для великої вибірки учасників – до 300 тисяч. Тому дуже мріємо, що це буде, але у 2024 році проводити пробний НМТ не маємо змоги.

– Після війни залишиться НМТ чи ви плануєте повернення до формату ЗНО? Можливо, буде щось середнє?

– Національний мультипредметний тест – це хороший розвиток класичного ЗНО за умови, якщо тести будуть довшими і на кожний предмет ми зможемо виділити окрему сесію тестування, повернути відкриті завдання.

Сподіваємося, що на це в нас вистачить і технічної, і фінансової спроможностей. Адже перевірка відкритих тестових завдань – це доволі дороговартісна штука. І те, що кожен учасник раніше, у межах традиційного ЗНО, проходить 4-5 оцінювань, також збільшує вартість тестування.

Дуже важливо, щоб тестування давало змогу перевірити все те, що здобувач освіти напрацював упродовж навчання, щоб учень розумів, що весь період навчання в школі є важливим для хороших результатів.

– Тобто потенційно може йтися про формат ЗНО у комп'ютерному варіанті?

– Так. Ми і зараз майже всю технологію ЗНО реалізуємо на НМТ. Тобто це централізоване розроблення завдань в секретних умовах, технологія розроблення тестових завдань з експертизою, безпечне передання тестових завдань учасникамтощо.

Але, безперечно, нам не вистачає тривалості тестів і того, щоб тест з кожного предмета проводили в окремий день, щоб учасники могли якнайкраще проявити себе і щоб не було сторонніх факторів, які б впливали на результати.

– До речі, ви спостерігали колись витік даних при підготовці завдань?

– До моменту тестування жодне тестове завдання НМТ або ЗНО не виплило і, ми сподіваємось, такого не буде й надалі. Усі ті буцімто реальні завдання, які публікували на різних сайтах – це компіляція з тестів минулих років або навіть якісь авторські тести.

– Як вже оголосили, ДПА у 2024 році не буде, але буде певне пілотування у 4-х класах. Можете розповісти, який зміст і формати плануєте закладати в ДПА в різних класах?

– Поки що ми говоримо про пілотування ДПА в 4-му класі наступного року. Це буде українська мова і читання, а також математика. Проводитимуть оцінювання вчителі, які навчали дітей.

Розроблятимуть завдання і рекомендації до перевірки фахівці Українського центру оцінювання якості освіти. Ми ж будемо збирати інформацію про результати оцінювання.

Основна мета цього пілотування наступного року – перевірити процедури оцінювання. Тобто зрозуміти, чи можуть заклади освіти потім це реалізувати. І, безперечно, перевірити, чи тести посильні для учасників, чи потрібно змістити якісь акценти.

Тести будуть компетентнісними, мало буде завдань на відтворення. Основною метою цих тестів буде перевірити те, чи здатний четвертокласник використовувати набуті впродовж навчання в початковій школі навички, уміння, ставлення.

Згодом ми також плануємо почати розробляти й пілотувати державну підсумкову атестацію для здобувачів базової освіти. Ідеться про мовно-літературну, математичну та інші галузі.

Там також будуть переважно компетентнісні завдання, і ми не будемо занадто швидко переходити на це оцінювання, тому що діти, які вчаться в НУШ, сьогодні тільки в 7-му класі. І ми дійсно хочемо розробити якісні інструменти, які б дали змогу робити висновки за результатами цих оцінювань, а не просто фіксувати результати.

– Тобто пілот середньої школи може бути десь з 26-го року, поки діти дійдуть до 9-го класу?

– Ми можемо розпочати й у 25-му році, усе залежатиме і від ситуації з фінансуванням, і від того, чи вдасться до того часу напрацювати якісні інструменти.

– А стосовно 11-го класу?

– В 11-му класі ми проводили ДПА у форматі зовнішньо незалежного оцінювання до початку ковідних років. І готові повернутися до неї щойно будемо розуміти, що переважна більшість здобувачів повної загальної та середньої освіти можуть брати участь в цьому оцінюванні, що ми не заблокуємо освітню траєкторію учасників, які перебувають в дуже скрутних обставинах і через них не можуть взяти участь в оцінюванні.

– А стосовно змістового наповнення і концепції проведення ДПА, наскільки воно відрізнятиметься від старої схеми?

– У нас немає старої схеми для 4-го і 9-го класу, тому воно буде очевидно іншим, і ми шукаємо те, яким воно має бути. Хотілося б, щоб наповнення якнайкраще відповідало концепції НУШ, тобто це компетентнісні оцінювання, де важливим стає використання набутих знань і навичок, а не лише їхня фіксація.

Результати цих оцінювань не будуть персоніфіковані, ми також не будемо оприлюднювати результати закладів освіти в такому великому форматі, тому що будь-які рейтинги за цими результатами є шкідливими.

– Тобто поки що це пілотування буде перевіркою інструментів, а не оцінюванням знань дітей?

– Пілотування – це завжди лише перевірка способів проведення оцінювання інструментів. Пілотування ніколи не може бути про оцінювання учасників, тому що коли ви пілотуєте інструмент, то передбачаєте, що цей інструмент не є досконалим.

Ви не можете тоді отримувати інформацію про ваших учасників, тому що у вас зовсім інший предмет роботи. Це жодним чином не про оцінювання четвертокласників. Ми будемо просити їх допомогти нам зрозуміти, як правильно оцінювати їхніх наступників.

– Тобто батькам і вчителям хвилюватися не потрібно?

– Хай не хвилюються взагалі. Загалом державна підсумкова атестація в четвертому класі має лише моніторинговий характер.

Не потрібно готуватися до державної підсумкової атестації в четвертому класі, не потрібно спеціальних курсів підготовки, не потрібно стресувати, розв'язувати якісь приклади. Це просто фіксація того, що є. Важливо те, як ви навчалися впродовж 4 років. От з цим ви і маєте прийти на цю державну підсумкову атестацію.

Жодних наслідків для дитини, для вчителя, для школи навіть за результатами справжньої державної підсумкової атестації в четвертому класі не буде. А ми будемо знати, над чим працювати нам як державі.